

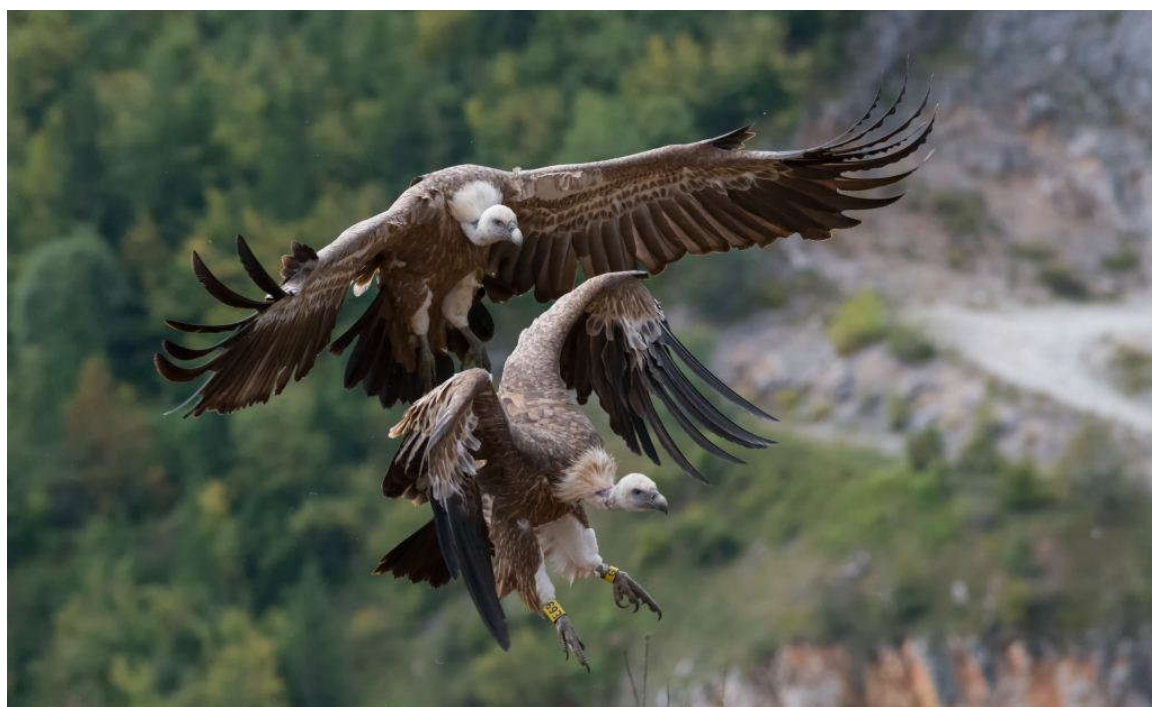

Специјални резерват природе

"Увац"

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "УВАЦ"

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗА 2017. ГОДИНУ

Нова Варош, новембар 2016. године

I УВОДА

У 2017. години планиране су активности, које проистичу из Плана управљања Специјалним резерватом природе "Увац" 2013. – 2022., а на који је сагласност дало (тада) Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, бр/№⁰: 353-02-182/2013-02 (сада: Министарство пољопривреде и заштите животне средине). Програм управљања за 2017. годину се доноси на основу члана 6. став 4. Уредбе о заштити Специјалног резервата природе "Увац" ("Службени гласник РС", бр. 25/06 и 110/06) и члана 54. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. и 14/2016).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја СРП "Увац" који се планирају остваривати у 2017. години су:

- очување и даље снажење популације белоглавог супа,
- очување и даље снажење популације црног лешинара,
- очување станишта и побољшање стања популација других значајних врста птица (сурог орла, орла змијара, орла белорепана, јастреба осичара, великог ронца, пузгавца, орла мишара...), ловне дивљачи и другог животињског света,
- поновно насељавање дивљих врста биљака и животиња које су нестале с подручја СРП "Увац", посебно представника птица грабљивица, као што су црни лешинар, бела кања, орао брадан...
- очување и повећање ихтиофауне уз јачање учешћа аутохтоних врста (младица и поточна пастрмка) и снажење њихових популационих карактеристика,
- очување разноврсности флоре, шумских и осталих биљних заједница,
- побољшање структуре и квалитета шумских састојина, и сузбијање шумских штеточина (превасходно поткорњака),
- очување геоморфолошких, хидролошких и спелеолошких одлика и феномена геонаслеђа,
- очување и побољшање стања природних чиниоца животне средине, првенствено квалитета вода и земљишта, заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- очување лепоте и разноврсности предела, одржање и унапређење предеоних и амбијенталних обележја заштићеног подручја;
- одрживо коришћење природних ресурса (пољопривредног земљишта, шума, вода, минералних сировина...),
- обезбеђење услова за органску пољопривредну производњу и унапређење стања шума;
- планско уређење простора, уз санацију последица досадашње противправне изградње објеката;
- развој рекреације и туризма, укључивање заштићеног подручја у функцију рекреације, екотуризма и образовања,
- уређење пећина за посећивање и уређење простора ради обезбеђења подршке наведеним функцијама;

- проширивање знања о свим елементима природног и антропогеног комплекса заштићеног подручја и развој научноистраживачког рада;
- стварање услова за бољи живот месног/локалног становништва на територији СРП "Увац" и непосредне околине.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

Чуварску службу резервата обавља 8 (осам) радника – чувара заштићеног подручја, који се налазе у сталном радном односу у Резерват Увац д.о.о.. Поред тога, чуварски надзор се организује и уз помоћ волонтера (превасходно када се даноноћно чува мрест), као и из помоћ радника ПС Нова Варош и ПС Сјеница, по указаној потреби. У Резерват Увац д.о.о. запослена су и следећа лица: 1 рибочувар, 1 помоћни радник и 4 (четири) радника запослена у управи/администрацији (директор, управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе, саветник за нормативно-правне послове, књиговођа). Такође, у Резерват Увац д.о.о. је запослено и једно лице које је обављало послове чувара заштићеног подручја, а које је дана 31.12.2013. доживело тешку повреду на раду, и од тада се налази углавном на боловању. Исто је ових дана било у Националној служби за запошљавање, којом приликом је иста решавала/оцењивала његову радну способност. Утврђен је 1. степен тешкоћа и препрека у раду, и именовани има статус особе са инвалидитетом која се запошљава под општим условима. Свакако, ово лице убудуће неће моћи да обавља послове чувара заштићеног подручја, као ни послове рибочувара, јер се ради о пословима са повећаним ризиком, већ ће се за њега, убрзо, изнаћи неко прихватљиво решење.

Од тренутно 15 лица која су запослена у Резерват Увац д.о.о., 9 лица ће током 2017. године прославити јубилеј: 10 година преданог и одговорног рада. (О овоме ће више речи бити у делу: **VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ**; 2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине.)

Током 2017. године Резерват Увац д.о.о. ће урадити нову Систематизацију радних места, поштујући важеће законске прописе. Такође, свакако ћемо се опет (пошто смо то већ, без резултата, чинили 3 пута у току 2016. године) обраћати Комисији за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, са захтевом за запошљавањем три нова лица. Једно лице би обављало послове управника резервата, у потпуности у складу са Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја, а који, између осталог, предвиђа:

"1) Службу заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја са:

(1) најмање једним запосленим лицем на пословима заштите природе, које мора да има VII степен стручне спреме или мастер студије биолошког, шумарског,

пољопривредног, еколошког или географског усмерења, радно искуство од најмање једне године, које координира пословима заштите и мониторинга заштићеног подручја, обезбеђује поштовање режима и зона заштите, обележавање подручја, координира израду планова управљања и годишњих програма управљања, стратешко планирање, имплементира одредбе просторног плана, и сл.;"

Два лица би обављала послове рибочувара.

Ако одговор буде негативан, тј. ако одговора уопште не буде, током летње сезоне, а због повећаног обима посла, Резерват Увац д.о.о. ће ангажовати два или три лица и са истима закључити Уговоре о обављању привремених и повремених послова.

Редовним и квалификованим радом чуварске службе обезбедиће се поштовање прописаних режима заштите у односу на значајне биљне и животињске врсте. Припадници чуварске службе су током 2016. године добили нове униформе, у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја ("Сл. гласник РС", бр. 117/2014 и 93/2015). Такође, солидно су опремљени и другим средствима теренског рада, попут фотоапарата, двогледа, батеријских лампи, кишних кабаница, гумених чизама...

У 2017. години, Резерват Увац д.о.о. планира набавку једног патролног чамца (глисера) са ванбродским мотором за потребе рада чуварске и рибочуварске службе из Сјенице. Овај чамац је потребан служби из Сјенице због хитних интервенција и делања у случајевима рибокрађе, као и за патролирање подручјем у време када су младунци белоглавог супа у гнездима, па док успешно не полете. (На територији Општине Сјеница, током 2016. године два младунца су "испала" из гнезда, једног младунца смо успели да спасимо, једног младунца нажалост не.)

Током 2017. године планирамо да набавимо једну квалитетну камеру (са великим дометом) са соларном плочом и акумулатором, исту би инсталирали/поставили преко пута уласка у Ушачки пећински систем, конкретно Ледену пећину. Ово стога што морамо добро да обезбедимо и "испратимо" улазак у пећински систем (а што је и један од закључака бројних разговора са представницима министарства обављених током 2016. године), посебно стога што смо у наведеном систему поставили две климатолошке станице са акумулаторима, а које мере влажност, температуру, количину угљен – монооксида..., а вредност једне климатолошке станице (са акумулатором) износи око 100 хиљада динара. Постављање ове камере ће умногоме олакшати контролу не само уласка у пећински систем, већ и проласка кроз кањон Увачког језера, а где је на снази забрана проласка без присуства и контроле чуварске службе.

У 2017. години, а што је једна од кључних активности, тј. активност од прворазредног значаја за рад и опстанак Резерват Увац д.о.о. као управљача, је набавка теретног возила, као и набавка непропусног контејнера са поклопцем, који се "качи" на теренско возило, а намена ових средстава је искључиво за изношење хране белоглавим суповима и другим некрофагним врстама птица ("црни" лешинар, бела кања, евентуално орао брадан) на хранилиште. Сва теренска возила која поседујемо, и која користимо за изношење хране на хранилиште, старија су од 10 година, а Toyota Hilux, возило које највише користимо (и које је без премца за ове намене) је произведена далеке 1999.

године. Наравно, ова возила се користе и за апсолутно све друге теренске активности, карактеристичне за обилазак и чување СРП "Увац", транспорт мотора, по потреби чамаца, грађевинског материјала за изградњу видиковаца, клупа и тсл.. Имајући у виду да се годишње на хранилиште изнесе око 250 тона хране (и тако годинама), да су терени/путеви по којима се крећу возила често (најчешће!) веома лоши и неприступачни, као и имајући у виду новчане трошкове за амортизацију/поправку наведених возила, то је потреба за новим теренским возилом очигледна и крајње оправдана.

О набавци теренског возила и непропусног контејнера са поклопцем већ је, током 2016. године, обављено неколико разговора са представницима Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Закључак ових разговора је био да Резерват Увац д.о.о. наведено мора предвидети Програмом управљања за 2017. годину, што овом приликом и чинимо.

(У прилогу овог програма, достављамо вам Решење републичког ветеринарског инспектора, број: 275-323-641/16-05, у коме се између осталог каже:

"I Наређује се правном лицу Резерват Увац д.о.о...

1. Споредне производе животињског порекла (материјал категорије I, II, III), који се користе за исхрану угрожених и заштићених птица (белоглави суп) на хранилишту које се налази на адреси Нова Варош, локалитет "Манастирина" на кат. парцели бр. 451/11 КО Комарани, превози са газдинства или из објекта где се производи СПЖП на хранилиште превозним средствима у непропусним контејнерима са поклопцем, односно са возилима са истим карактеристикама;

...

II Рок за извршење решења је одмах по пријему решења.")

- средства за бруто зараде чувара износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	4.900.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	800.000,00
Укупно	5.700.000,00

- средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада, укључујући и евентуално новозапосленог управника резервата и два рибочувара (закуп пословног простора са свим режијама, канцеларијски материјал, поштанске услуге, поправке рачунара, штампача...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	6.400.000,00
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	2.100.000,00
Укупно	8.500.000,00

- средства за гориво (за возила, пловила, моторне тестере, моторне тримере...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	2.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	300.000,00
Укупно	2.300.000,00

- чамац (глисер) са ванбродским мотором за потребе рада чуварске и рибочуварске службе из Сјенице:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	800.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	400.000,00
Укупно	1.200.000,00

- набавка једне камере, са соларном плочом и акумулатором:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно	200.000,00

- набавка теретног возила за потребе одласка и преузимања споредних производа животињског порекла, и изношење истих на хранилиште (У прилогу: Решење, бр. 275-323-641/16-05, од 14.03.2016. године, издато од републичког ветеринарског инспектора.)

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	4.500.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	1.000.000,00
Укупно	5.500.000,00

- набавка непропусног контејнера са поклопцем, који се "кочи" на теретно возило:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	700.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	300.000,00
Укупно	1.000.000,00

1.2. Одржавање

Овај задатак подразумева редовне, текуће активности и посебне радове и мере, а које се понављају из године у годину, као што су:

- сакупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина. Комплетан отпад ће се разврставати и рециклирати у рециклажном центру у Новој Вароши:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	200.000,00

- материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	1.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	1.000.000,00
Укупно	2.000.000,00

1.3. Обележавање

У оквиру задатка на обележавању, као обавеза управљача у 2017. год. планира се следеће:

- одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац":

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно	100.000,00

- постављање табли упозорења, обавештења и забрана, дуж током 2016. године новоуређене стаза која се простира ободом Златарског језера, од локалитета Павловића брод (место првог проглашења Специјалног резервата природе "Увац" 1971. године) до локалитета Пуљци. Укупна дужина ове стазе износи око 5 км, дуж исте је већ постављено неколико клупа за одмор, као и 4 видиковца, са којих се пружа диван поглед на кањон Златарског језера. Замена дотрајалих и избледелих (оштећених или уништених) табли на већ постојећим локалитетима и стазама на подручју СРП "Увац":

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
укупно	200.000,00

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

Основни циљеви заштите непокретних културно историјских вредности које се налазе на подручју СРП "Увац", као и у непосредној околини, су:

- очување баштине православне и исламске културе, две доминантне културе које су егзистирале, и даље егзистирају на овом подручју;
- организовано развијање свести о значају културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација, као битног предуслова за очување националног идентитета. Свест месног становништва, и православног и муслиманског, по овом питању је на веома завидном нивоу, уз међусобно уважавање и поштовање. Међутим, имајући у виду и ближе и даље историјско наслеђе, на овом питању треба увек изнова радити и инсистирати.

Осим за заштићена непокретна културна добра, мере заштите предвиђају се и за добра која уживају претходну заштиту, као и за добра која још увек нису вреднована и заштићена, а представљају вредне примере наслеђа.

У области заштите културно-историјског наслеђа, у 2017. години планира се следеће:

1) Израда идејног пројекта конзервације зидина средњевековног утврђења Клек

Током 2016. године смо уредили непосредну околину средњевековног утврђења Клек, а које се налази у кањону Увачког језера, наспрам улаза у Ушачки пећински систем: уклонили смо грање и шибље са зидина средњевековног утврђења, као и непосредне околине. Све наведено су радили запослени у Резерват Увац д.о.о., уз стручну помоћ, односно савете и сугестије запослених у Музеју "Рас" из Новог Пазара. У 2017. години планирамо израду идејног решења за конзервацију зидина и постављање информативних табли, за шта ћемо ангажовати Музеј "Рас" из Новог Пазара, наравно, уз консултације и стручну помоћ Завода за заштиту споменика културе из Краљева.

- Израда идејног пројекта конзервације зидина средњевековног утврђења Клек:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно	200.000,00

2) Израда идејног пројекта конзервације старе воденице на реци Вељушница

Пошто смо током 2016. пописали један део објеката народног градитељства (старих кућа, помоћних и економских објеката, воденица и слично), план је да, уз стручну помоћ и подршку Музеја Рас из Новог Пазара и Завода за заштиту споменика културе из Краљева урадимо идејно решење рестаурације једне воденице која се налази на реци Вељушница, левој притоки Увца, атар села Мишевићи, обронци Златар планине, општина Нова Варош. Ова идеја посебно добија на значају у светлу чињенице да је село Мишевићи родно место војводе Петра Бојовића, истакнуте историјске личности, и да се у истом тренутно ради на рестаурацији старе школе од камена, у којој ће бити музејска поставка посвећена војводи Бојовићу:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно	100.000,00

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста

Кључни задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста у 2017. години су:

- стална/континуирана прихрана белоглавих супова, црних лешинара и осталих некрофагих врста птица, попут беле кање коју смо више пута видели на Увцу у неколико претходних година, или, евентуално орла брадана, који је "виђен" у Србији (Вршачки брег, Ђердапска клисура) током јесени 2016. године, после много деценија, и коме се ми на Увцу надамо, или боље речено кога очекујемо;
- наставак рада постојећег хранилишта "Манастирине". Исто успешно функционише, Решење Министарства пољопривреде и заштите животне средине – Управе за ветерину, број: 323-07-03062/2016-05, има додељен ветеринарски број: RS-45-018.
- организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање отпадака животињског порекла и угинулих животиња (остаци лешина који не једу лешинари, типа: кости, кожа...), сходно одредбама чланова 117., 135. и 136. Закона о ветеринарству ("Службени гласник РС" број: 91/2005). Уговором о пословно – техничкој сарадњи Резерват Увац д.о.о. је овај посао поверио Ветеринарској установи "Напредак", из

Ћуприје (после спроведеног поступка прикупљања понуда – уговор у прилогу). Средства за ову намену, а имајући у виду искуство из 2016. године, износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	250.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	150.000,00
Укупно	400.000,00

- рад хранилишта/хранилице за медведе. Исхрана медведа се у највећој мери састоји од хране биљног порекла (јабуке, крушке, кукуруз...), а у мањој мери од хране животињског порекла, односно меса и рибе. Да би хранилиште успешно функционисало, потребно је редовно износити и једну и другу врсту хране. Храну животињског порекла, односно месо, "имамо" обезбеђену (угинула стока и кланични отпад, превасходно са подручја Златиборског округа), док рибу, као и храну биљног порекла планирамо редовно да купујемо:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно	100.000,00

- одржавање у функцији хладњаче за дубинско замрзавање, у којој се привремено одлажу СПЖП (споредни производи животињског порекла) треће категорије, намењени исхрани, превасходно, белоглавих супова, али и других врста птица и животиња уопште;
- одржавање теренских возила и друге опреме за превоз и истовар хране за белоглаве супове, црне лешинаре и друге птице и животиње, чишћење хранилишта као и прилазних путева, посебно одржавање путева проходним у зимским условима када су, на подручју Увца и Златара, присутне обилне снежне падавине. Средства за ову намену су већ приказана у тачки 1.2., став 3. (материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...));
- заштита гнезда и младунаца - појачан чуварски надзор у време гнезђења, излегања и полетања младунаца;
- помоћ оболелим и повређеним птицама;
- перманентан мониторинг колоније белоглавог супа, односно наставак истог, а који се ради у континуитету много година уназад, заједно са стручним службама надлежних институција, попут Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић", из Београда:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	150.000,00

3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре

У циљу очувања и унапређења стања популација других врста птица, копнене фауне и биљних врста, посебно оних са високим степеном угрожености у националном и међународном оквиру или са истакнутом улогом у животним заједницама, у 2017. години планирају се активности појачаног чуварског надзора које ће допринети заштити ових врста.

Кључни задаци и активности на заштити осталих врста птица, териофауне и флоре у 2017. години су:

- мониторинг постојећих кућица за сове (кукумавка, уралска сова и мала шумска сова). Исте смо, 30 кућица, по 10 за сваку наведену врсту сова, поставили на подручју резервата крајем 2014. године, и пратили смо их током 2015. и током 2016. године. Са овом активношћу, перманентним праћењем, односно мониторингом, свакако уз свесрдну стручну помоћ Завода за заштиту природе Србије, наставићемо и током 2017. године.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	50.000,00

- истраживање диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму - у склопу наведене активности планирано је методолошко истраживање фауне гнездарица ЗП, нарочито оних врста које представљају приоритете за заштиту према NATURA 2000 програму, у циљу одређивања величине и густине њихових популација – наставак истраживања започетих у 2016. години. Наведене активности планирамо да обавимо у периоду април – јул 2017. године.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	200.000,00

- зимски попис птица на воденим површинама на простору СРП "Увац" - у склопу наведене активности планирано је методолошко истраживање и попис врста птица зимовалица у склопу Међународног цензуса за птице водених станишта (IWC –

International Waterbird Census) – наставак истраживања започетих у 2016. години. Наведена активност ће се спровести у јануару 2017. године.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	100.000,00

3.3. Израда и реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста

Пројектом ће се испитати природни и други (правни, технички, организациони, финансијски...) услови, утврдити и реализовати потребна извођачка решења за поновно насељавање некрофагих врста птица ишчезлих са територије Србије, пре свега црног лешинара, беле кање и орла брадана, као и евентуално неких других врста. (Два примерка црног лешинара су током 2016. године константно посматрана на Увцу, а где су дошла "природним" путем, свакако стога што хранилиште "Манастирина" добро функционише, и што је обезбеђен неопходан мир.) Пројекат се наслања на Акциони план за заштиту лешинара Балкана, који се одвија уз учешће више међународних и домаћих организација и институција. Пројектом руководе стручне службе Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда. У сврху овог пројекта, у претходном периоду, изграђене су три волијере.

Из наведеног се може закључити да је Резерват Увац д.о.о. партнер у реализацији овог пројекта, увек спреман да пружи сву логистичку помоћ, у виду чувара заштићеног подручја, возила, пловила и друге неопходне опреме.

3.4. Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

Резерват Увац д.о.о. управља Рибарским подручјем СРП "Увац". Главни циљеви у области заштите ихтиофауне у 2017. години су очување стабилних еколошких услова, односно очување задовољавајућих физичких, хемијских и микробиолошких карактеристика вода у увачким језерима и водотоковима, промена популационих карактеристика ихтиофауне у корист салмонидних и других значајних, аутохтоних врста риба, очување и побољшање здравственог стања и квантитативне структуре рибљих насеља и спречавање непрописног и прекомерног излова.

Рибочуварска служба резервата ће посебну пажњу посветити чувању мреста свих врста риба, посебно салмонидних, племенитих врста, на првом месту младице и поточне пастрмке, а што је чињено и у претходном периоду.

Планиран је наставак сарадње са суседним корисницима рибарских подручја на сузбијању свих неправилности које се јављају на риболовним водама којима управљамо, у циљу очувања, заштите и одрживог коришћења рибљег фонда.

Током 2017. године, планира се едукација рекреативних и спортских риболоваца, што је у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца ("Сл. гласник РС", бр. 3/2016):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно	50.000,00

3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа

У 2017. години планирају се следеће активности:

- наставак мултидисциплинарних спелеолошких истраживања Специјалног резервата природе "Увац", а која су започета током јесени 2015. године, а настављена током 2016. године, уз стручно вођство Завода за заштиту природе Србије. О свему овоме, више речи ће бити у поглављу **IV**: Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада.
- стручњаци Завода за заштиту природе Србије раде ревизију студије заштите СРП "Увац". По завршетку радова доставиће нам геореференцирану карту заштићеног подручја. Израда геореференциране карте је изузетно скупа, ми као управљачи немамо стручно лице које би исту и урадило. Поступак уношења координата и позиција у геореференцирану карту је релативно једноставан. За уношење координата и позиција обуку је прошао Новак Пејовић. Исти је, скупа са чуварима заштићеног подручја, прикупио GPS координате (геопозиције) објеката геонаслеђа на ширем простору СРП "Увац" током 2015 и 2016. године. Крајњи циљ наведеног је да геонаслеђе на ширем простору СРП "Увац" буде прикључено подручју које ће бити номиновано за успостављање геопарка.

3.6. Заштита животне средине

Главни задатак Резерват Увац д.о.о. у 2017. години је израда катастра тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата и његовом непосредном окружењу, изван насељених места, као што су стамбени, угоститељски, пољопривредни и индустријски објекти, са конкретним мерама за спречавање или умањење штетних утицаја тих објеката на околину. Конкретно, током 2015. године обиђени су сви објекти (викендице, настрешнице...) који се налазе на Златарском и Радоињском језеру, са GPS уређајима су узете координате, током 2016. године обиђени су сви објекти који се налазе на Увачком језеру, са GPS уређајима су узете координате. По завршетку ревизије студије заштите СРП "Увац", урадиће се катастар тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата (прикупљене податке унети у геореференцирану карту). Овај пројекат би реализовали у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а све у оквиру постављања основа ГИС базе.

3.7. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Главни задаци у 2017. години су:

- предузимање низа активности на спречавању даљег загађивања водотокова, посебно Увачког језера. Планирана је још интензивнија сарадња са надлежним инспекцијама, као и мониторинг квалитета вода (перманентна активност), у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине. Мониторинг вода је показао да је вода у Увачком језеру III и IV категорије, док је вода у Златарском и Радоињском језеру I категорије.

Укупно планирана средства за област III

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство пољопривреде и заштите животне средине 14.800.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 2.400.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о - средства од накнада 11.050.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Научноистраживачки и образовни рад су примарне функције резервата. Научна функција ће се реализовати кроз низ одговарајућих истраживачких пројеката, а функција образовања првенствено кроз посету и обилазак резервата у оквиру екскурзионих програма, школа у природи, семинара, радионица и других облика едукације.

Главни задаци научног истраживања:

- израда и реализација пројеката истраживања морфолошких, физиолошких, генетских, миграторних и свих других особина белоглавог супа. Ово раде стручне службе Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда, уз логистичку подршку Резерват Увац д.о.о. у оквиру својих редовних активности. Сваке године врши се мониторинг гнездећих парова, маркирање дела младунаца белоглавог супа, бројање птица... Горенаведене институције на крају године сачине Извештај о свему урађеном. Према истраживањима стручњака Завода за заштиту природе Србије на подручју СРП "Увац" има око 110 гнездећих парова.

- израда и реализација пројекта истраживања еколошких и других услова за реинтродукцију и реколонизацију лешинара и других некрофагих врста птица грабљивица (црни лешинар, бела кања, орао брадан...). Носиоци овог Пројекта су Завод за заштиту природе Србије, Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда.
- реализација пројекта истраживања животног циклуса и популационих карактеристика салмонидних врста риба на Рибарском подручју СРП "Увац". Овај пројекат, у овире свог редовног рада, воде стручне службе Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда. Током 2016. урађен је мониторинг рибље популације на водама РП СРП "Увац". Прелиминарни резултати су одлични: нађено је 5 генерација контролних врста риба, у сва три језера. Током 2017. године радиће се истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру. Ова врста не спада у нативну ихтиофауну подручја, а време интродукције, количина и узрасни састав унетих риба су непознати. Претпоставља се да су сома у акумулацију самоиницијативно унели риболовци, у периоду пре проглашења овог подручја заштићеним добром. На основу узрасне структуре узорачких ловина, као и на основу извештаја рибочуварске службе о регистрованим уловима рекреативних риболоваца, утврђено је да се сом аклиматизовао на услове средине и да је успоставио самоодрживу популацију. Сом је највећа примарно слатководна врста ихтиофауне Србије и у стаништима које насељава представља врхунског предатора. У структури ихтиозаједнице у акумулацији „Увац“ значајно је заступљен. Због риболовне атрактивности и димензија, све више постаје циљна врста рекреативних риболоваца који гравитирају овој риболовној води. Карактеристике популације сома у акумулацији нису до сада детаљније истраживане, мада се ради о вршном предатору и значајном риболовном ресурсу. (Видети прилог: Предлог пројекта – Истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у акумулацији "Увац")

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	400.000,00
Укупно	400.000,00

- истраживања еколошких одлика (екосистема) увачких језера. Овај пројекат воде стручне службе Института за мултидисциплинарна истраживања, као и стручне службе Агенције за заштиту животне средине, и поменуте институције носе трошкове ових истраживања. Наведена истраживања се врше више година у континуитету. До сада урађени мониторинг је показао (о чему смо горе писали) да је вода у Увачком језеру III и IV категорије, док је вода у Златарском и Радоињском језеру I категорије. Наставак наведених активности планиран је у 2017. и у 2018. години.
- морфохидролошка, палеонтолошка, биолошка и археолошка истраживања спелеолошких објеката, а посебно наставак спелеоморфолошких истраживања Ушачке, Баждарске и пећине Буковик, односно наставак истраживања започетих у другој половини 2015., као и током 2016. године - III фаза мултидисциплинарних истраживања. Све наведено ћемо радити у сарадњи са Заводом за заштиту

природе Србије. Конкретно, ради се о следећим пословима и активностима: прелиминарна хидрогеолошка истраживања карстног хидрогеолошког система Рикаче, Чоловића врела у Мишевићима, извора у кањону Вељушнице и др., истраживање кањона Вељушнице, биоспелеолошка истраживања УПС, Тубића пећине, Баждарске пећине и пећина кањона Вељушнице (истраживање ентомофауне, херпетофауне и фауне сисара), летњи преглед фауне слепих мишева, мерење радиоактивности у главним спелеолошким објектима резервата и израда четврте фазе истраживања за 2018. годину. На крају свега наведеног, биће урађен Елаборат студије коришћења Ледене пећине, као и Извештај по III фази мултидисциплинарних истраживања.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	1.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно	1.250.000,00

- током 2017. године започеће се активности на изради регистра биљних врста у сарадњи са Биолошким факултетом Универзитета у Београду, односно Институтом за ботанику и Ботаничком баштом Јевремовац. Ова активност је планирана због недостатка података, а у складу са обавезама управљача заштићених подручја, које произилазе из Правилника о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта ("Службени гласник РС", бр. 35/2010) и Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/2010 и 47/2011.). Такође, пројектна активност је полазна основа за примену Уредбе о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/2010). Планиране активности, предлог је неколицине еминентних професора са Биолошког факултета (проф. др Димитар Лакушић, проф. др Милан Вељић, др Предраг Лазаревић, др Снежана Вукојичић, др Ева Кабаш) су:
 - а) Инвентаризација и картирање типова станишта у СРП "Увац";
 - б) Инвентаризација и картирање ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац";
 - ц) Верификација и дигитализација прикупљених података о типовима станишта и стаништима значајних врста.
 (Видети прилог: Предлог пројекта – Инвентаризација и картирање типова станишта и ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац")

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	500.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно	700.000,00

Укупно планирана средства за област IV

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство пољопривреде и заштите животне средине 1.750.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 600.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре и на санацији подручја

Резерват Увац д.о.о. ће и током 2017. године иницирати низ састанака са представницима локалних самоуправа у Новој Вароши и Сјеници, као и са представницима међународних организација, како би се у што краћем року приступило изради Плана детаљне урбанистичке регулације за комплетно подручје СРП "Увац". Још током 2014. године је израђен Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Увац, и издат је скраћени приказ. План детаљне урбанистичке регулације је веома обиман посао, чија реализација изискује велика новчана средства. Извесно је да постоји добра воља свих страна да се приступи изради наведеног Плана.

Такође, током 2017. године, као што је то чинио и претходних година, Резерват Увац д.о.о. планира предузимање низа активности на решавању проблема бесправне градње (сарадња са надлежним републичким и општинским грађевинским инспекцијама, подношење кривичних пријава, "алармирање" јавности путем штампаних и електронских медија...).

Поред непосредно реченог, кључне активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта, као и инфраструктурног планирања и уређења, од велике важности за успешан рад Резерват Увац д.о.о. у 2017. и у свим наредним годинама, су:

- предузимање низа (даљих) активности на коначном и трајном решавању проблема водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду. Планира се каптажа изворишта на Мандића коси (село Амзићи, супротна обала Златарског језера од обале на којој се налази Визиторски центар), а за шта смо током 2016. године добили Решење о издавању водних услова, као и купили неопходно окитен црево. У 2017. години планирамо да урадимо Пројекат каптаже поменутог извора за који ћемо прибавити Решење о водној сагласности (у складу са Законом о водама и поступку о издавању водних аката), каптажу истог по пројекту, као и да "положимо" црево од извора до резервоара који се налази у непосредној близини Визиторског центра.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно	400.000,00

- уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро) – набавка и постављање понтонске пристани, која ће поседовати одговарајуће сертификате и еколошке стандарде за регистрацију при надлежној лучкој капетанији (У прилогу: Решење, бр. 347-17-23/16, од 12.10.2016. године, издато од републичког инспектора безбедности пловидбе.)

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	300.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно	500.000,00

- уређење волијера (жичаних кавеза за смештај и опоравак повређених птица). Волијере, укупно три комада истих, су изграђене у претходних неколико година (у више наврата: прво једна 2010. године, онда још две 2013. године), међутим, исте не поседују дозволу за рад, јер не испуњавају све услове које предвиђа Правилник о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву ("Сл. гласник РС", бр. 86/2010). Да би волијере испуњавале услове из наведеног правилника, те добиле дозволу за рад, треба да претрпе одређене исправке/корекције, тј. у горњем делу волијере морају да се обезбеде пречке и простори за седење, постављени тако да омогућавају и простор за летење, корито за воду и за пиће и за купање птица, као и још неке ситније измене и исправке.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно	300.000,00

- уређење паркинг простора на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро). У питању је место одакле полази највећи број излета, тј. сплаварења Увачким језером, са "нововарошке" стране. Током 2016. године урађени су почетни радови на уређењу паркинга, а у 2017. години планирамо да уређење паркинг простора довршимо "насипањем" неколико камиона тампона, те "ваљањем" истог.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно	100.000,00

- уређење пешачке стазе од локалитета Шиповик до локалитета Ваганица, обод и непосредна близина Увачког језера. Дужина исте је око 3 - 4 км. Потребно је прокрчити шибље и растиње, као и дуж стазе поставити неколико видиковаца на атрактивним локалитетима (са погледом на најшири део Увачког језера и ушће реке Вељушнице у исто), као и неколико клупа за одмор.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	300.000,00
Укупно	300.000,00

Укупно планирана средства за област V

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство пољопривреде и заштите животне средине 1.000.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 600.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Приказивање вредности и лепота Специјалног резервата природе "Увац" представљају и представљаће и у 2017. години један од важних задатака управљача на остварењу циљева заштите овог подручја. Такође, у предстојећој години планирамо да много више урадимо на вези заштита (и промоција) природе, са једне стране – уметност и култура са друге стране.

Главни задаци у 2017. години, када је промоција у питању су:

- континуирано медијско приказивање (дневне и недељне новине, магазини, часописи, радио, ТВ, интернет портали...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту.
- штампање проспеката, брошура, приручника, упутстава и других публикација.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
-----------------------------------	--------------

Министарство пољопривреде и заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
укупно	300.000,00

- Штампање материјала за посетиоце, пре свега улазница у СРП "Увац", као и штампање дозвола за рекреативни риболов, штампање мапа резервата...

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
укупно	300.000,00

- интернет презентација – овом важном виду информативно-пропагандне активности нисмо посвећивали довољну пажњу у претходној (и претходним) годинама: план и амбиција нам је да то променимо у 2017. години, тј. да редовно извештавамо о бројним лепим и значајним активностима које се одвијају на Увцу и то поткрепимо фотографијама, да истакнемо ценовнике накнада и услуга које пружамо, и слично.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
укупно	100.000,00

- учешће на међународном сајму туризма у Београду. Исти се традиционално одржава последњих дана фебруара или првих дана марта месеца. Учешће на Nisville Jazz Festival-у, где ће се један дан, а у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије (Радна јединица у Нишу) промовисати СРП "Увац". Учешће на неком од међународних сајмова заштите животне средине или туризма, на којима ћемо промовисати СРП "Увац". Амбиција нам је да СРП "Увац", односно његове вредности и лепоте представимо и у окружењу, јер Увац са свим оним што га чини, превазилази националне оквире. Сматрамо да томе вреди, стога, а посебно у светлу даљег раста и развоје, посветити дужну пажњу.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	450.000,00
укупно	450.000,00

- одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата, посебно на "ударним" местима, тј. местима на која долази највећи број посетилаца.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
укупно	300.000,00

- Израда/набавка скулптуре/инсталације белоглавог супа која ће бити постављена на неком од атрактивних локалитета у СРП "Увац", или у Новој Вароши, рад академског вајара и ликовног педагога Рада Мутаповића, из Чачка, сада студента докторских студија на Факултету ликовних уметности у Београду, у класи професора Мрђана Бајића. Наиме, вајар Мутаповић ће једну скулптуру/инсталацију белоглавог супа (фотографије исте се налазе у прилогу Програма управљања) поклонити Резерват Увац д.о.о. *"као знак захвалности за постојање специјалног резервата за очување природе и живог света на његовој територији"*, како је сам написао, и учинио нам велику част и задовољство. Идеја је да у 2017. години Мутаповић уради "нову" скулптуру, већу, са два белоглава супа, као "круну" његовог докторског рада, о чему смо са уметником више пута разговарали. У прилогу вам достављамо и Пројекат "Белоглави суп" (нацрт/идејно решење), као и кратку биографију вајара Мутаповића. Израда ове скулптуре, односно целе композиције изискује између 8 и 11 месеци интензивног рада. На концу, везано за напред речено, консултовали смо више академских уметника, као и архитеката, обавили разговор са представницима локалне самоуправе, свима показали радове вајара Мутаповића и добили једногласну оцену да се ради о изузетним делима.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Општина Нова Варош	200.000,00
Донатори	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
укупно	700.000,00

- Организација ликовне колоније у укупном трајању од 5-7 дана, са 6-8 ликовних уметника (академских сликара, скулптора или уметника примењених уметности, из Србије, евентуално и из региона, односно Босне и Херцеговине и Црне Горе). Уметнике би сместили у собе и апартмане који се налазе у саставу Визиторског центра на Кокином Броду, и обезбедили би им превоз (возилима или пловилима) на атрактивне локалитете на подручју СРП "Увац", где би у миру и тишини радили. Такође, обезбедили би им неопходна средства за рад (платна, уљане боје...), као и храну за време трајања ликовне колоније. Обавеза уметника би била да по једно своје дело настало за време трајања ликовне колоније поклоне/донирају Резерват Увац д.о.о.. Наведена уметничка дела би изложили у службеним просторијама Резерват Увац д.о.о., и у Визиторском центру на Кокином Броду. Евентуално, неко ликовно дело би поклонили некој организацији или појединцу, а који су дали велики допринос раду и афирмацији Резерват Увац д.о.о., односно Специјалног резервата природе "Увац".

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Општина Нова Варош	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
укупно	150.000,00

- Опремање етно собе, тј. етно кутка, у једној просторији Визиторског центра на Кокином Броду, која би имала функцију мини-музеја. За исту смо већ набавили неколико предмета карактеристичних за прошлост златарског (и увачког) краја,

попут синије, преслица, земљаног посуђа, пегле на жар и слично, вајар Мутаповић ће нам (о чему је изнад било више речи) поклонити скулптуру/инсталацију белоглавог супа (тешка око 60-70 кг, распон око 2 метра), а свакако ће после ликовне колоније Резерват Увац д.о.о. располагати са неколицином слика академских сликара, са којима ћемо употпунити и оплеменили колекцију. Наравно, поменуте слике, као и неке фото-приче са Увца треба урамити.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
укупно	50.000,00

2. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

2.1. Смернице за развој одрживог туризма

Главни садржаји боравка посетилаца су:

- шетња мрежом дискретно обележених излетничких стаза, уз евентуално уређивање појединих деоница за вожњу бицикла;
- вожња чамцем/катамараном;
- посматрање птица и друге дивљачи, њихово фотографисање, учешће у организованим активностима заштите биљног и животињског света и чистоће предела;
- рекреативни и спортски риболов;
- посматрање прераде млека и других традиционалних радова у оквиру сеоских домаћинстава и колиба - сезонских боравишта сточара (припрема вуненог и конопљаног предива, ткање, ваљање сукна, млевење жита у воденицама, плаштење сена, и др);
- скијање и друге активности зимског планинског туризма;
- посматрање или учешће у традиционалним вештинама, играма и надметањима;
- купање и роњење у увачким рекама и језерима;
- посета пећинама: Ушачком пећинском систему (Ушачка и Ледена пећина и јама Бездана), Тубића, Баждарској, Буковик, уз минималне радове на уређењу туристичке стазе;
- пењачке активности у природном окружењу;

2.2. План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

Резерват Увац д.о.о. је у периоду од 2010. до 2016. године, уредио више пешачких стаза, посебно када је реч о непосредној близини Увачког (Сјеничког), Златарског и Радоињског језера. План нам је да постојеће (као и новоуређене) стазе укључимо у златиборску трансферзалу пешачких стаза.

У току 2017. године планирамо да израдимо квалитетне панеле (какви већ постоје на Растокама, на Кокином Броду, у Радоињи), који ће садржати приказ основних вредности СРП "Увац", као што су: белоглави суп, увачки меандри и увачка језера, пећински системи, друге значајне врсте птица, риба, сисара, биљног света... Панели ће бити постављени на атрактивним локалитетима на подручју резервата, односно на местима на која долази и на којима борави највећи број посетилаца.

Укупно планирана средства за област VI

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство пољопривреде и заштите животне средине 300.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао, укључујући академске сликаре и вајаре
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 1.600.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао, укључујући академске сликаре и вајаре
Средства општине, донација, поклона 450.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао, укључујући академске сликаре и вајаре

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Главни задаци у 2017. години су наставак сарадње са локалним становништвом на територији постојећег резервата и територији где је Просторним планом предвиђено (евентуално) проширење резервата.

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

У том циљу, Резерват увац д.о.о ће и током 2017. године организовати обавештавање месног становништва, о свим битним питањима за њихов живот и рад на подручју или у непосредној близини резервата, као што је то чинио и у свим претходним годинама од свог оснивања. Посебно ћемо им нагласити чињенице да предвиђени режим заштите неће угрозити било чије легалне и легитимне интересе и да ће, штавише, сви од тога имати користи. Исто тако, неопходно је у том дијалогу указати да се очување и одрживи развој заштићеног природног добра не могу остварити без поштовања прописаних мера и промена у понашању и начину обављања делатности.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Основни задаци у 2017. години, по овом питању, су: наставак и до сада конструктивне и плодне сарадње са организацијама спортских и рекреативних риболоваца, пре свега "Вапа" из Сјенице, "Увац" и "Златарски шаран", обе из Нове Вароши, односно са корисницима суседних рибарских подручја, сарадња са ловачким удружењима "Врхови" из Сјенице, "Козомор" из Нове Вароши, као и ловачким удружењима из суседних општина (Чајетина, Пријепоље, Прибој, Ивањица...), али и сарадња са свим другим невладиним организацијама које се баве питањима заштите и унапређења животне средине, одрживог развоја, обновљивих извора енергије, сеоског туризма и слично. На овом месту посебно истичемо сарадњу са организацијама Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, на пољу заштите и бројања птица Увца и Wild Serbia на пољу кајакашког спорта и рекреације, као и на пољу промоције и развоја спелеологије, те заштите спелеолошких објеката.

- планирамо организовање заједничких акција чишћења увачких језера и река.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
укупно	50.000,00

4. Међународна сарадња

У оквиру међународне сарадње предвиђене су активности које проистичу из Акционог плана заштите лешинара на Балкану, превенствено са партнерима из Босне и Херцеговине, као и из Мађарске. Активности које су предвиђене су углавном едукативно-информативног карактера, презентација заштићеног подручја са његовим основним природним вредностима као и његовим биодиверзитетом са посебним акцентом на белоглаве супове. Током 2015. године једна јединка белоглавог супа је "премештена" у Херцеговину, конкретно у околину Требиња (Попово поље). Ово је резултат сарадње Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда и Резерват Увац д.о.о. са једне стране (партнери из Републике Србије) и Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, са друге стране (партнер из Републике Српске).

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Резерват Увац д.о.о. је члан удружења заштићених подручја Србије и даћемо свој допринос свим активностима које ово удружење спроводи, а све у циљу повезивања и промоције заштите природе на целом простору Србије. Редовно сарађујемо са колегама из бројних заштићених подручја, разговарамо и консултујемо се о свим питањима од важности и значаја за заштиту природе, као и свим другим актуелним темама – ова сарадња је, а што је очекивано и нормално, све боља и боља из године у годину, настојаћемо да се овај позитиван тренд настави и у 2017. години.

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање основних вредности резервата, односно промоција заштићеног подручја СРП "Увац", представљаће и у 2015.години један од значајних задатака стараоца на остварењу циљева заштите овог подручја.

Главни задаци у смислу промоције су:

- стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магацини, радио, телевизија...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту,
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова,
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација.

Укупно планирана средства за област VII

Планирана средства	Извршилац посла
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 50.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

Резерват Увац д.о.о. је током неколико претходних година набавио основна средства за ручно гашење пожара, попут напртњача за гашење водом и против – пожарних апарата, као и термовизијску камеру, која, поред осталог, служи за детекцију раног пожара. Ова опрема је била неопходна како би чувари природе могли хитно да реагују/делају на гашењу пожара, ако до истог дође, и пре него што се на лицу места

појаве припадници ватрогасних јединица Сјенице или Нове Вароши. Такође, сви чувари природе су "прошли" основну обуку о противпожарној заштити, и поседују сертификате о завршеној противпожарној обуци.

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Резерват Увац д.о.о. ће на пригодан начин, тј. предавањем које ћемо организовати за ученике основних и средњих школа, наставнике и професоре биологије и географије, али и грађанство, у визиторском центру на Кокином Вроду, обележити важне датуме за заштиту животне средине, и то:

- 11. април - Дан заштите природе
- 05. јун - Дан заштите животне средине
- 09. септембар – Дан лешинара

У децембру 2016. године Резерват Увац д.о.о. ће пригодно, штампањем фотомонографије Краљевство супа, обележити 10 година од доношења актуелне Уредбе о заштити Специјалног резервата природе "Увац". Привредно друштво Резерват Увац д.о.о. ће почетком 2017. године, конкретно 08.01. прославити 10 година од свог оснивања, а што ћемо лепом свечаношћу и обележити. Од тренутно 15 лица која су запослена у Резерват Увац д.о.о., 9 лица ће током 2017. године прославити јубилеј: 10 година преданог и одговорног рада. Прекрасни Увац је до те, сада већ далеке 2007. године, био "скривено" благо Србије: сада је драгуљ који сви (или барем скоро сви!) препознају, не само у Србији, већ и у региону, али и знатно шире. Постигнути су одлични резултати на пољу заштите лешинара и других врста птица и животиња, одлични резултати када је рибљи фонд у питању, одлични резултати када је реч о заштити биљног света, као и када је заштита геонаслеђа, укључујући и спелеолошке објекте у питању. Ово није наше субјективно мишљење, ово је мишљење многих стручних људи и институција као што су Завод за заштиту природе Србије, Институт за мултидисциплинарна истраживања, Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић", као и бројних невладиних организација са којима смо сарађивали у претходном периоду, и са којима ћемо наставити сарадњу у годинама које долазе, почевши већ од ускоро наступајуће 2017. године.

Свакако, наставићемо да се "суочавамо" са проблемима који оптерећују наш рад, као што смо то чинили свих ових претходних 10 година, а највећи су: отпадне воде, бесправна градња и комунални отпад.

- средства за јубиларну награду, за запослених 6 чувара заштићеног подручја (Милорад Курћубић, Горан Бјелановић, Месуд Реброња, Небојша Радишић, Зихнија Папић и Милоје Ковачевић) и за запослена 3 лица која обављају послове саветника за нормативно-правне послове, књиговође друштва и помоћног радника (Дарко Ћировић, Елза Бајровић и Мустафа Коленовић) обезбедићемо из сопствених извора.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	450.000,00
укупно	450.000,00

Укупно планирана средства за област VIII

Планирана средства	Извршилац посла
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 450.000,00	Резерват Увац д.о.о.

Напомена: Када је у питању висина јубиларне награде, позвали смо се на, по аналогiji, Посебан колективни уговор за државне органе ("Сл. гласник РС", бр. 25/2015 и 50/2015), јер је Резерват Увац д.о.о., привредно друштво које управља Специјалним резерватом природе "Увац", основала Влада РС. Такође, поступак доношења колективног уговора код послодавца је у току. Члан 43. 3) поменутог колективног уговора прописује следеће:

"Запослени има право на јубиларну новчану награду у висини просечне зараде без пореза и доприноса по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку органа надлежног за послове статистике, с тим што се висина новчане награде увећава за 25% при сваком наредном остваривању тог права, тако да се исплаћује:

*1) За 10 година рада у радном односу - у висини просечне зараде без пореза и доприноса;
..."*

Представници репрезентативног синдиката АСНС Чувари резервата "Увац" (уписан у регистар синдиката под редним бројем 23326) су се информисали, односно распитали и сазнали да се јубиларне награде исплаћују у свим државним органима, органима локалне самоуправе, јавним предузећима и друштвима капитала чији оснивач је Влада РС, те нема разлога да Резерват Увац д.о.о. буде изузетак по овом питању.

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење СРП "Увац"

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење заштићеног подручја СРП "Увац" су активности из дела **III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ; Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима**. Ово све је прецизно дато у табелама које прате поменути део **III** Програма управљања Специјалним резерватом природе "Увац" за 2017. годину.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Табела прихода:

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2017. ГОДИНУ - Табела прихода за заштићено подручје Специјални резерват природе "Увац"		
	Извори прихода	Износ у динарима
1	Средства Буџета Републике Србије	17.850.000,00
	1.1. Министарство пољопривреде и заштите животне средине	17.850.000,00
2	Сопствени приходи	16.750.000,00
	2.1. Накнаде	11.200.000,00
	2.2. Остали приходи (рибарство, туризам)	5.550.000,00
3	Средства општине, донација, поклона	450.000,00
	3.1. општина Нова Варош	250.000,00
	3.2. донације, поклони	200.000,00
	Укупно приходи	35.050.000,00

Табела расхода:

	ВРСТЕ РАСХОДА	БУЏЕТ РС	СОПСТВЕНИ ПРИХОДИ	ПРИХОДИ ОД ОПШТИНЕ, ДОНАЦИЈА, ПОКЛОНА	УКУПНО
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	14.800.000,00	13.450.000,00	0,00	28.250.000,00
	Бруто зараде чувара заштићеног подручја	4.900.000,00	800.000,00	0,00	5.700.000,00
	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада	0,00	8.500.000,00	0,00	8.500.000,00
	Гориво (за возила, пловила, моторне тестере...)	2.000.000,00	300.000,00	0,00	2.300.000,00
	Набавка чамца (глисера) са ванбродским мотором	800.000,00	400.000,00	0,00	1.200.000,00
	Набавка камере са соларном плочом и акумулатором	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00

Набавка теретног возила за потребе одласка и преузимања СПЖП	4.500.000,00	1.000.000,00	0,00	5.500.000,00
Набавка непропусног контејнера са поклопцем	700.000,00	300.000,00	0,00	1.000.000,00
Управљање отпадом – селектирање и одвожење отпада	150.000,00	50.000,00	0,00	200.000,00
Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (регистрација возила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...)	1.000.000,00	1.000.000,00	0,00	2.000.000,00
Одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
Постављање табли упозорења, обавештења и забрана	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00
Израда идејног пројекта конзервације зидина средњовековног утврђења Клек	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00
Израда идејног пројекта конзервације старе воденице на реци Вељушница	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
Организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање отпадака животињског порекла и угинулих животиња	250.000,00	150.000,00	0,00	400.000,00
Рад хранилишта/хранилице за медведе (набавка/ куповина хране биљног порекла и рибе)	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
Мониторинг колоније белоглавог супа	100.000,00	50.000,00		150.000,00
Мониторинг постојећих кућица за сове	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
Истраживање диверзитета птица СРП "Увац"	150.000,00	50.000,00	0,00	200.000,00
Зимски попис птица на воденим површинама	50.000,00	50.000,00	0,00	100.000,00
Едукација рекреативних риболоваца	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00

IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	1.750.000,00	600.000,00	0,00	2.350.000,00
	Истраживање карактеристика популације сома (<i>Silurus glanis</i>) у Увачком језеру	250.000,00	150.000,00	0,00	400.000,00
	Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја-морфохидролошка, палеонтолошка, биолошка и археолошка истраживања спелеолошких објеката, а посебно наставак спелеоморфолошких истраживања Ушачке, Баждарске и пећине Буковик	1.000.000,00	250.000,00	0,00	1.250.000,00
	Израда регистра биљних врста у СРП "Увац"	500.000,00	200.000,00	0,00	700.000,00
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	1.000.000,00	600.000,00	0,00	1.600.000,00
	Водоснабдевање Визиторског центра на Кокином Броду – израда Пројекта каптаже изворишта на Мандића коси, каптажа истог и полагање црева	200.000,00	200.000,00	0,00	400.000,00
	Уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро) – набавка и постављање понтонске пристани	300.000,00	200.000,00	0,00	500.000,00
	Уређење волијера (жичаних кавеза за смештај и опоравак повређених птица)	200.000,00	100.000,00	0,00	300.000,00
	Уређење паркинг простора на локалитету Растоке – "насипање" тампона и "ваљање" истог	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
	Уређење пешачке стазе од локалитета Шиповик до локалитета Ваганица	300.000,00	0,00	0,00	300.000,00
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	300.000,00	1.600.000,00	450.000,00	2.350.000,00

	Штампање промотивног материјала (проспекти, брошуре, приручници, упутства...)	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Штампање материјала за посетиоце (улазнице, дозволе за риболов, мапе...)	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	Интернет презентација (закуп домена, одржавање сајта...)	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
	Учешће на сајму туризма у Београду, Nisville Jazz Festival-у и међународном сајму	0,00	450.000,00	0,00	450.000,00
	Одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Израда/набавка скулптуре/инсталације белоглавог супа	0,00	300.000,00	400.000,00	700.000,00
	Организација ликовне колоније	0,00	100.000,00	50.000,00	150.000,00
VII	САРАДЊА	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Организовање акција чишћења увачких језера и река	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	0,00	450.000,00	0,00	450.000,00
	Јубиларне награде	0,00	450.000,00	0,00	450.000,00
	УКУПНИ ТРОШКОВИ	17.850.000,00	16.750.000,00	450.000,00	35.050.000,00

**У Новој Вароши
14.11.2016. године**

Резерват Увац д.о.о.

Миљка Дучић, В.Д. директора